

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสด ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสดให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การศึกษาถึงกลไกการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสด โดยครอบคลุมการศึกษาถึงสภาพพื้นที่หรือบริบทของชุมชนเพื่อที่จะนำข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการวิเคราะห์การพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโอบสดให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยและคณะกรรมการจึงได้ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนที่นอกเหนือไปจากประเด็นเรื่องการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วย ทั้งนี้เพื่อที่จะมุ่งหวังให้ประสบการณ์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนซึ่งจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

โดยผู้วิจัยได้เริ่มเข้าไปร่วมในกิจกรรมกองทุนหมู่บ้าน ก่อนหน้าทำการวิจัย เป็นระยะเวลา 6 เดือน เพื่อการสร้างความคุ้นเคยกับคณะกรรมการและสมาชิกและเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการ ตลอดจนการได้รับคัดเลือกจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านให้เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้านในตำแหน่งผู้ช่วยเหรัญญิก เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2545 ซึ่งกิจกรรมในช่วงแรกนั้นเป็นการค้นหาข้อมูลของชุมชน เก็บรวบรวมและสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้าน ซึ่งกระบวนการที่ใช้นั้นเป็นการรวบรวมข้อมูล เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ใช้การสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างแต่มีแนวคำถามต่างๆไว้ล่วงหน้า ที่สามารถยืดหยุ่นตามสถานการณ์ได้ บางสถานการณ์หรือบางกิจกรรมใช้การบันทึกเสียง การทำ Mind Map และการถ่ายรูปเป็นเครื่องช่วย แล้วนำข้อมูลทั้งหมดสรุปและวิเคราะห์ภาพรวมซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นจะเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปต่อบรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

กิจกรรมในส่วนที่สองนั้น เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะอยู่ในรูปแบบของการประชุมประจำเดือนของคณะกรรมการ

และการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองโสน การเข้ารับการฝึกอบรมต่าง ๆ การเข้าร่วมการประชุมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเชิญวิทยากรจากภายนอก เข้าร่วมการประชุม ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างกลุ่มกองทุนหมู่บ้านด้วยกัน ซึ่งจะทำให้เกิดทักษะใหม่ ๆ และเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนอีกด้วย

3.1 ขอบเขตและวิธีการวิจัย

ได้ทำการวิจัยในพื้นที่บ้านหนองโสน หมู่ที่ 10 ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ทำการวิจัยร่วมกับคณะกรรมการกองทุนฯ 15 คน สมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านหนองโสน และได้ประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีความสนใจร่วมกัน อยากร่วมกันเห็นการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน โดยเชื่อมโยงกันเป็นวงจรต่อเนื่องของการร่วมคิดเพื่อให้ได้แผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) ตามแผน การสังเกต (Observation) ตามแผน ผลการปฏิบัติและการทบทวนไตร่ตรอง (Reflection) วิธีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติเพื่อที่ร่วมกันวางแผนใหม่ ซึ่งจะถูกใช้เป็นบทเรียนในการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติของกิจกรรมถัดไป (พันธู์ทิพย์, 2540) ซึ่งจะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยงานวิจัยนี้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอน	วิธีการ	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1. ศึกษารายการกำหนด “การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองโบสถ์”	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่ม - การสังเกตแบบมีส่วนร่วม - การเข้าร่วมในการประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> - การจดบันทึก/เทปบันทึก - เอกสารต่าง/รายงานการประชุม - การประชุม - กล้องถ่ายรูป - กระดาษปรีฟ/ปากกาเคมี 	<ul style="list-style-type: none"> - ผลการดำเนินงานและวิธีการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านฯ
2. รายการกำหนดที่ค้นพบ “ผลการดำเนินงานและวิธีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนอง โบสถ์”	<ul style="list-style-type: none"> - Mind Map - การสังเกตแบบมีส่วนร่วม - การเป็นหนึ่งในคณะกรรมการ ทำให้เกิดการเข้าร่วมการประชุมและร่วมในการตัดสินใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุม/รายงานการประชุม - การบันทึกเทป - กระดาษปรีฟ/ปากกาเคมี - กล้องถ่ายรูป 	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบผลและวิธีการบริหารจัดการ - ได้แผนปฏิบัติการ ตั้งแต่ ก.ย. 2545 – พ.ค. 2546
3. อธิบายและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่ค้นพบ “ผลการดำเนินงานและวิธีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนอง โบสถ์”	<ul style="list-style-type: none"> - การสนทนากลุ่ม - การเข้าร่วมการประชุมกองทุนฯ - นำเอกสาร/ข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาประกอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - การบันทึก/เทปบันทึก - การประชุม - กล้องถ่ายรูป - รายงานการประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบแนวทางการบริหารจัดการกองทุนฯ

ตารางที่ 2 ขั้นตอนการวิจัย (ต่อ)

ขั้นตอน	วิธีการ	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>4. พบแนวทางการพัฒนาปรากฏการณ์ พบ“ แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโปลา”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกอบรม/การศึกษาดูงาน - เชิญผู้รู้จากภายนอก - ปรึกษาหารือกรรมการที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ - การประชุมคณะกรรมการ/สมาชิก/ชาวบ้าน - สรุปรายเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - การบันทึก - การประชุม - การบันทึกเทป - กล้องถ่ายรูป - กระดาษปรีฟ / ปากกาคemie - รายงานการประชุม 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนฯ
<p>5. การเขียนรายงานการวิจัย “แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหนองโปลา”</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บรวบรวมเอกสาร - วิเคราะห์ / ตีความ - หาข้อมูลเพิ่มเติม - สรุปรายเอกสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูล - รูปภาพ - เอกสารต่างๆข้อมูล - ข้อมูล/เอกสาร/เทปบันทึก - Mind Map 	<ul style="list-style-type: none"> - ข้อมูลที่นำมาเขียนรายงาน - รายงานที่เป็นรูปเล่ม